

» Айтайын дегенім...

Бала – бұрынғы бала емес, ендеше, мұғалім де бұрынғы мұғалім болмауы керек!

Бүгінде білім саласында кездесетін бір маңызды мәселе бар. Ол – мектептегі құндылықтарды қалыптастырудағы директордың рөлі. Жаһандану заманында барлығы көз ілеспес жылдамдықпен өзгеруде. Ата-ананың талаптары, балалардың психологиясы, ақпараттың жылдамдығы, білім беру форматы. Бірақ, бір ғана нәрсе өзгермейді, мектеп – кез келген бала адам болып қалыптасатын маңызды орын.

Өмір ағымы күшейді, адамдардың қарым-қатынасы әлсіреді, балалардың жан дүниесі нәзіктеніп, ата-ананың жүгі ауырлады. Осындай кезеңде адамгершіліктің, сабырдың, мейірімнің, ұяттың, ізеттің қамалы болып қалатын да мектептің өзі. «Адам өмірінде үш ұстаз болады» дейді дана қазақ. Бірі – ата-ана, екіншісі – орта болса, үшіншісі – мұғалім. Алайда, уақыт жылжып, қоғам өзгерген сайын, осы үш ұстаздың ішінде мінез қалыптастырып, бағыт беріп, адамды адам қылып шығаратын жалғыз тұрақты шырақ – мектеп болып қалғанын мойындауға мәжбүрміз.

Құндылық дегенді біз кейде қағаздан іздейміз. Ал, шын мәнінде құндылық – қабырғада ілулі тұрған ереже емес, ол – мұғалімнің жүріс-тұрысынан, көркем мінезінен, сөзінің салмағынан сезілетін тектілік. Кейбір балалар

мектептен ілім-ғылым үйренбей кетуі мүмкін, бірақ жақсы мінез алып шығуы міндетті. Өйткені, білімді адам көп, бірақ оның бәрі көргенді емес. Біздің міндет – білімді тереңдету ғана емес, көргенділікті жоғалтпау.

Бүгінгі балаға кешегі ақыл жүрмейді. Себебі, бүгінгі балалар – жаңа буын. Олар өзгеше ойлайды, батыл, еркін, көп сұрақ қояды. Бұрынғы «айттым – бітті» моделі жоқ. Бүгінгі баланың заманы бөлек, олар ақпаратпен арпалысып өсіп келеді. Бала бұрынғы бала емес, сондықтан мұғалім де бұрынғы мұғалім болмауы тиіс. Осы ретте біз бірнеше жазылмаған ережені түсінугіміз керек: бүгінгі балаға бұйрық емес – түсіндіру, үркіту емес – ұғындыру оң әсер етеді; бүгінгі балаға қорқыныш емес сенім сыйлап, бағыт беру қажет; бүгінгі баланы жазалауға асықпай,

жүйені көрсету керек. Ол жүйені құратын – директор. Мұғалім – бұйрық беруші емес, жол сілтеуші. Ал, директор сол жолдың жарығын жағып тұруға міндетті.

Шаршаған, мотивациясы жоқ, қадірі жоқ мұғалім ешқашан балаға шабыт бере алмайды. Мұғалімнің жан дүниесі – мектептің шын деңгейін анықтайды. Шаршаған мұғалім – шаршаған мектеп, шабытты мұғалім – шабытты мектеп. Сондықтан директордың басты міндеті, ең үлкен ерлігі – мұғалімді демеу, мұғалімге жағдай жасау, оның рухын сындырмау болса керек. Қағаздан қорғау, қажетсіз жүктемеден босату, жылы сөз айту, еңбегін бағалай білу – бұл да тәрбиенің бір түрі. Тиісінше, мұғалімге қанат біткен жерде ғана баланың арманы шарықтай бастайды. Ал, балаға жақсы сөз айту үшін, мұғалімнің өзі жақсы күйде болуы керек.

Біз – елдің болашағымен жұмыс істейтін, келешекпен бүгін сөйлесетін мамандық иелеріміз. Мәселен, дәрігер тәнді емдейді, құрылысшы үй салады, кәсіпкер өз идеясын іске асыру арқылы табысты адамға айналады. Тиісінше, оларды қалыптастыратын – мұғалім. Ал, мектеп директоры ұстаздардың ордасын басқарады. Адамзатты алға сүйреген мемлекеттер біліммен дамыды, ал, білімді алға сүйреген – ұстаз. Сондай-ақ, ұстаздардың өзіне дем беретін, мектептің жүрегін соқтыратын, тәрбие мен тәртіптің тепе-теңдігін ұстап тұратын бір тұлға бар, ол – директор. Мектеп үлкен оркестр болса, оның ырғаққа түсуін қамтамасыз ететін дирижер – директор. Сондықтан біздің әр сөзіміз, әр шешіміміз ертеңгі ұрпақтың тағдырына, ұлттың мінезіне әсер етеді.

Керімбек АСЫЛБЕКОВ,
«Отырар» жалпы білім беретін мектептің директоры.
Отырар ауданы.

» Іс-шара

Халықаралық форсайт-сессия өтті

Түркістан индустриалды-құрылыс колледжінің ұйымдастыруымен «Кәсіптік білім берудегі инновациялар: тәжірибе, ізденіс және шешімдер» тақырыбында халықаралық форсайт-сессия өтті. Іс-шараның мақсаты – техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары мамандарының инновациялық шығармашылығын дамыту, кәсіби тәрғьыда үздіксіз жетілуіне жағдай жасау, сондай-ақ шетелдік сарапшылармен бірлескен диалогтік алаң қалыптастыру.

Жиында кәсіптік білім берудің тартымдылығын арттыру, дуальді оқыту жүйесін кеңейту, оқу процесіне заманауи ақпараттық технологияларды енгізу, инженер-педагогтардың кәсіби біліктілігін өндірістік кәсіпорындар базасында жетілдіру мәселелері талқыланды. Сонымен қатар, әлеуметтік серіктестермен жұмысты жандандырып, білікті кадрлар даярлауда кәсіби әріптестіктің рөлі сөз болды.

Сессия барысында білікті мамандар өз тәжірибелерімен бөлісті. Атап айтқанда, Түркияның «AK FIRKAN» ЖШС «Firkan Primo» құрылыс жобасының жетекшісі, инженер-құрылысшы Чингизхан Колукыса «Firkan Primo» жобасының инновациялық технологиялар мен сапа стандарттары туралы баяндама жасады. «KNAUF KAZAKHSTAN» ЖШС оқу орталығының басшысы Олег Сотников Қазақстандағы KNAUF білім беру жобасының мүмкіндік-

терін таныстырды, Өзбекстанның Алмалық құрылыс-коммуналдық шаруашылығы техникумының директоры Сохиба Мирзакаримова құрылыс саласына мамандар даярлауда оқу бағдарламаларының рөліне тоқталды.

М.Өуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университетінің PhD, «Болашақ» бағдарламасының түлегі Дархан Артықбаев құрылыс саласындағы технологиялық өзгерістерге сай кадр даярлау қажеттілігі және еңбек нарығы сұранысының трансформациясы туралы сөз қозғады.

Сессия соңында қатысушылар үшін шеберлік сыныптары ұйымдастырылып, «DALA-TRANS» ЖШС базасында өндірістік оқыту көрсетілді.

Іс-шара кәсіптік білім беру саласындағы жаңа серіктестікке жол ашып, өзара тәжірибе алмасуға тың серпін берді.

Е.ҚОЖАХМЕТҰЛЫ.

» Қайырымдылық

«Бір тамшы мейірім»

Қоғамның дамуы тек материалдық жетістіктермен ғана емес, адамдар арасындағы мейірім мен жанашырлықтың деңгейімен де өлшенеді. Адамгершілік, бауырмалдық, қолдау көрсету секілді қасиеттер әр ұлттың рухани тірегі болып саналады. Осындай асыл қасиеттерді дәріптеуді мақсат еткен «Бір тамшы мейірім» қайырымдылық іс-шарасы шынайы жанашырлық пен ізгі ниеттің жарқын көрінісіндей болып өтті.

Тәуелсіздік мерекесі қарсаңында М.Өуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан зерттеу университетінің «Техникалық мамандықтар үшін шет тілі» кафедрасының профессор-оқытушылар құрамы «Бір тамшы мейірім» атты қайырымдылық жәрмеңкесін ұйымдастырды. Жәрмеңке Сайрам ауданы, Қасымбек датқа ауылындағы облыстық арнаулы әлеуметтік қызметтерге мұқтаж балаларды қолдау орталығында өтті.

Іс-шара барысында балаларға түрлі сыйлықтар табысталып, шағын концерттік бағдарлама ұйымдастырылды. Балалардың жүзіндегі шаттық пен шынайы күлкі жүректерге ерекше жылылық сыйлап, қатысушыларға үлкен әсер қалдырды.

Бұл игі іс-шара балаларға тек материалдық көмек көрсетіп қана қоймай, рухани тұрғыдан да қолдаумен есте қалды. Олар үлкендердің қамқорлығын сезініп, өз болашағына үмітпен

қарауға тағы да бір қадам жасады. Қайырымдылық мәдениетін қалыптастыру – тәрбиенің ең биік сатысы. Мұндай іс-шаралар балалар мен жасөспірімдердің бойына мейірімділік, жанашырлық, адамгершілік сияқты асыл қасиеттерді сіңіреді. Жастардың қоғамдық белсенділігін оятып, әлеуметтік жауапкершілігін тереңдетеді.

Біз осындай игі бастамалар арқылы әрбір баланың бақытты өмір сүруге лайық екенін тағы да бір мәрте дәлелдейміз. Алдағы уақытта да мұндай игі шаралар жалғасады деп сенеміз.

М.Өуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан зерттеу университетінің техникалық мамандықтар үшін шет тілі кафедрасының профессор-оқытушылар құрамы.

» Өнеге

Адамның адамгершілігі жақсы ұстаздан

Адамның нағыз тұлға болып қалыптасуына, бойындағы адамдық қасиеттердің мол болуына ықпал жасайтын ұстаздың еңбегі өлшеусіз. Ұстаз болу – тек білім беру ғана емес, сонымен қатар мейірімділікті, парасаттылықты және жүрек жылуын талап ететін үлкен жауапкершілік. Нағыз ұстаздың өмірлік мақсаты – шәкірттерін тәрбиелеп, терең білім беру арқылы оларға өмірдегі өз жолын араспай табуға көмектесу. Осы тұрғыдан алғанда, мектеп табалдырығын аттаған әрбір оқушының өмір күресіне дайындайтын ұстаз еңбегіне баға жетпейді.

Біздің өмірімізде де осы қасиеттердің бәрін бойына жинаған, жүрек жылуын шәкірттеріне арнаған ерекше жан болды. Ол – Сәуле Сәниқызы Әлжанова. Сәуле апай бүкіл саналы өмірін ағартушылық ісіне арнады. Еңбек жолын 1972 жылы Алғабас (қазіргі Бәйдібек) ауданы, Шаян ауылындағы М.Өуезов атындағы орта мектепте физика пәнінің мұғалімі болып бастаған. Кейіннен директордың оқу ісі жөніндегі орынбасары, өмірінің соңына дейін мектеп директоры міндетін абыроймен атқарды.

Сәуле Сәниқызы 1973-1975 жылдар аралығында біздің сынып жетекшіміз болып, физика пәнінен дәріс берді. Оның сабақ беру мәнері ерекше еді, біздің пәнге деген қызығушылығымызды оятты, тіпті сыныпта физика сабағына дайындалмай келетін оқушы болмайтын. Сәуле апай сабақ тақырыбына қатысты қызықты ғылыми тәжірибелер өткізетін. Сонымен қатар, сабақтан тыс уақытта тәрбие жұмысына үлкен мән беретін. Оның жетекшілігімен біз мектептің іс-шараларына, спорт жарыстарына, түрлі конкурстар мен аудандық байқауларға белсенді қатысып, үздік нәтижелерге қол жеткіздік.

1975 жылы 37 түлек мектеппен қоштасып, жаңа өмірге қадам бастық. Құрбы-құрдастарымыз Мәскеу, Алматы, Қарағанды, Шымкент қалаларының жоғары оқу орындарына түсіп, студент атанды. Біздің

бұл жетістігіміз ұстазымыздың тынымсыз еңбегінің жемісі еді.

1995 жылы мектеп бітіргенімізге 20 жыл толып, өзіміз оқыған мектептің акт залында салтанатты кездесу өткіздік. Сол кездесуде 10 «г» сынып түлектері өмірдегі жетістіктеріміз туралы айтып, ой бөлістік. Бізді сол кездегі Сәуле апайдың директорлық қызметтегі қамқорлығы ерекше таңғалдырды. Ол мектеп басшысы ретінде әрбір мұғалімнің, техникалық персонал қызметшілерінің және барлық оқушылардың есімдерін жатқа білетін. Оқу процесінің сапалы және тиімді жүргізілуі үшін мұғалімдерге барлық жағдайды жасап, үнемі қолдау көрсететін. Оқу процесін ұйымдастыруда мектеп мұғалімдері мен оқушылардың мүдделерін бәрінен жоғары қоятын.

Оның ерекше адамгершілік қасиеті – әр оқушының мектептен тыс өмірімен жете танысып, әлеуметтік-тұрмыстық жағдайы төмен балаларға өзінің жеке қаражаты есебінен де көмек беретін. Мектептің жылыту жүйесіне қажетті көмір сатып алу немесе гитарат шатырын ауыстыруда қаржыны өз қаптасынан шығарған кездері де болғанын естігенбіз. Осы күнге дейін мектеп мұғалімдері Сәуле апайдың осындай қамқорлықтарын жиі еске алып отырады. Оны айтасыз, ұжымының әр

мүшесін туған күнімен құттықтап, сыйлық жасайтын директорды көргендеріңіз бар ма? Сәуле апайымыз дәл осылай істейтін. Бұл – ұстаздың шәкірттері мен әріптестеріне деген шексіз сүйіспеншілігінің және адамдық биік қасиетінің дәлелі.

Сәуле Сәниқызы білімді, мәдениетті, қарапайым, сыпайы және өте мейірімді жан еді. Ол өзі басқарып отырған мектептің мұғалімі Алматыға біліктілікті жоғарылату курсына кеткенде, оның отбасында орын алған қиын жағдайдың оң шешілуіне жағдай жасаған еді. Жақында Шаян ауылының мұражайында Сәуле апайға арналған экспозициялық бөлме ашылды. Оның салтанатты ашылуына мектеп түлектері, ұстаздар, ауыл тұрғындары мен аудандық әкімдіктің өкілдері қатысты. Мұражайда Сәуле апайдың өмір жолы, қазіргі Бәйдібек ауданының білім саласына сіңірген еңбегі туралы мәлімет беретін құжаттар, фотосуреттер мен деректер жинақталған.

Мектепті бітіргенімізге жарты ғасыр өтсе де, өмірден өз орнымызды табуға көмектескен Ұстазға алғысымыз шексіз, оның жарқын бейнесі әрқашан есімідзе. Ұстаз – бұл тек мамандық емес, бұл ұлы миссия!

Маржан ҚАЙЫПНАЗАР.